

Zubarev, O. (2007). Teoretychni zasady vytlumachennia yavlyshcha bilinhvizmu [Theoretical principles of interpreting the phenomenon of bilingualism]. In *Movni i kontseptualni kartyny svitu [Linguistic and conceptual pictures of the world]: zbirnyk nauk. pr.* (Is. 21, p. 308). Kyiv [in Ukrainian].

MAKARENKO O., MAKARENKO V., SILKOVA O.
Poltava state medical university, Ukraine

GRYNOVA M., MAKARENKO K.
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

SOME ASPECTS OF SELF-REGULATION IN THE PROCESS OF FORMING THE RESEARCH COMPETENCE OF FUTURE DOCTORS

Theoretical - system-functional analysis, synthesis, comparison, generalization; empirical - psychological and pedagogical diagnostic methods. Statistical - quantitative and qualitative analysis of data using methods of mathematical statistics (with the application of Pearson's hypothesis-criterion) followed by their qualitative interpretation and substantive generalization.

As the study showed, the contingent of medical higher education institutions is mostly extroverted, while natural sciences, by their nature, contribute more to the development of abilities inherent in introverts. This requires a review of the process of training future doctors in natural sciences. The study showed the connection of certain aspects of self-regulation in the process of activity with introversion and extroversion, which should also be taken into account when organizing work in science classes. In particular, this is necessary when establishing communication. Extroverts learn the material better when organizing group work, where they can show their communication skills.

In any activity, both one and the other type of personality work. Each of them has its own advantages and disadvantages. The advantages of each type must be used 100%, and the disadvantages of these two approaches must also be turned into advantages.

The disciplines of the natural and scientific cycle, by their nature, contribute more to the development of abilities inherent in introverts. Solving problems and performing laboratory experiments requires concentration and perseverance, the ability to encode and decode information, detailed analysis, which is characteristic of introverts. Extroverts are more inclined to work in a team and are less inclined to follow rules that contribute to the accuracy of measurements and calculations, focusing not on the measurement process itself, but on obtaining a quick result.

Key words: *self-regulation, research competence, future doctor, introversion, extroversion*

Стаття надійшла до редакції 08.02.2023 р.

УДК 378.147:811.111

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283369](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283369)

АЛЛА МЕЛЬНИК
ORCID: 0000-0002-9093-1225

Київський національний лінгвістичний університет

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Увиразнено сутність понять «змішане навчання у процесі викладання англійської мови для студентів філологічних спеціальностей» та констатовано, що це цілеспрямована взаємодія викладача і здобувачів вищої філологічної освіти, що спрямована на формування англійськомовної професійно орієнтованої компетентності та досягнення сформульованих навчальних завдань з урахуванням специфіки філологічного знання, та яка передбачає поєднання ефективних аспектів традиційного навчання в аудиторії та технологій інтерактивного дистанційного навчання (ДН), що ґрунтується на принципах самостійності. Ідея високого потенціалу змішаного навчання (ЗН) пов'язана не лише з технологією та способом навчання, а його персоналізацією. Постульовано, що в умовах ЗН викладання англійської мови (АМ) для студентів-філологів як представників цифрового покоління передбачає ідеї комп'ютерної візуалізації навчального матеріалу, креолізованих текстів із послугуванням інтерактивних методів навчання, професійно орієнтованих комунікативних завдань.

Ключові слова: *змішане навчання, студенти філологічних спеціальностей, процес викладання англійської мови, цифрове покоління*

Актуальність проблеми. Сучасним процесам цифровізації та диджиталізації в Україні та світі притаманні складність, масштабність та динамічність, що диктують необхідність модернізації системи вищої освіти. Завдяки безпрецедентному поширенню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) сьогодні зростають вимоги сучасного суспільства до рівня практичної підготовки майбутніх фахівців.

Нині актуальним є питання використання програмно-методичних і телекомунікаційних засобів у навчальному процесі вищої школи і зокрема в процесі вивчення АМ. Сучасні мультимедійні комп'ютерні програми відкривають тим, хто навчається, доступ до нетрадиційних джерел інформації – електронних підручників, освітніх веб-сайтів, систем дистанційного навчання та дають їм можливість підвищити ефективність розвитку пізнавальної самостійної діяльності та всебічне зростання.

Щороку напрями застосування ІКТ у філологічній освіті розширюються, практично зникає паперовий документообіг, студенти все менше пишуть у зошитах, а все більше на екранах гаджетів; домашню роботу відправляють викладачу на пошту; віртуальний простір використовують як майданчик для дискусій та розвитку навичок спільної діяльності (наприклад, Hotchalk.com); платформи для персоналізованого навчання, що підлаштовуються до поточних знань, темпів сприйняття інформації, особистісних особливостей студентів (наприклад, Knewton.com); платформи, що використовують інтерактивні вправи та контент (наприклад, LearningApps, Vimbox) та ін.

Описуючи міркування про вплив цифрових технологій на розвиток освіти та процес навчання АМ загалом, важливо зазначити, що, хоча вони роблять навчання більш різноманітним і динамічним, не кожна людина може навчатися у дистанційному режимі – загалом лише 30 % осіб успішно завершують навчання в межах електронного навчального курсу (*Despite Popularity...*, 2008).

Ситуація в освіті засвідчила, що, обмеження можливостей реалізації та розвитку потенційних здібностей студентів у традиційному (очному) навчанні та недосконалість методичного забезпечення й застосування елементів ДН уможливили окреслення їхніх нових шляхів розвитку. Саме ЗН, роль і значення якого употужнюється в сучасних реаліях, може надати нового значення поняттю «залучення здобувача освіти до освітнього процесу», що раніше визначалося здебільшого його фізичною присутністю на заняттях (*Стратегія...*, 2022).

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Перспективи використання ЗН у вищій школі аналізувала Ю. Герасименко, Р. Гуревич, С. Терещук та ін. Науково-методичні підходи до реалізації ЗН в Україні та за кордоном досліджували В. Биков, Т. Бодненко, О. Коротун, О. Маркова, А. Стрюк та ін. Проблемам упровадження й ефективного використання ІКТ у процесі викладання та вивчення АМ присвячено праці Т. Коваль, В. Краснополського, Я. Місюри, А. Сапи, Б. Номаса та ін.

Коло питань, порушене зазначеними вище авторами, дуже широке, однак потребує більш глибоко дослідження проблема удосконалення ЗН задля максимально високого рівня конкурентоспроможної філологічної освіти та невід'ємного складника фахової підготовки студентів філологічних спеціальностей як представників цифрового покоління.

Мета дослідження – розкрити особливості викладання АМ для студентів філологічних спеціальностей в умовах ЗН. Для її досягнення слід виконати такі завдання: виокремити переваги ЗН, узагальнити тлумачення поняття «змішане навчання у процесі викладання англійської мови для студентів філологічних спеціальностей»; описати деякі аспекти реалізації ЗН у викладанні АМ для студентів – представників цифрового покоління.

Викладення основного матеріалу дослідження. Ключовими особливостями ЗН є: по-перше, процес активного використання сучасних ІКТ з метою пошуку навчального матеріалу, отримання знань, набуття навичок та формування компетентностей, де технології виступають невід'ємною повноцінною складовою освітнього процесу; по-друге, інтеграція різноманітних методичних підходів, способів, методів та засобів представлення навчального матеріалу, видів навчальної діяльності студентів, зокрема частина інформації поділяється на групову роботу, частина – на самостійне вивчення незалежно від того, де відбувається навчання: офлайн чи онлайн.

ЗН в освітньому процесі поєднує в собі переваги форм і методів дистанційного та традиційного навчання та зводиться до раціонального й синергетичного їх поєднання з можливістю вибору студентом зручного часу, місця навчання, власного темпу навчання, індивідуальної освітньої траєкторії, що дозволяє використати їх найсильніші сторони і мінімізувати слабкі.

Під ЗН ми розуміємо цілеспрямований процес передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності здобувачів освіти, який має бути гнучким синтезом ДН, що доповнюється безпосередньою взаємодією з викладачем та іншими здобувачами освіти під час традиційного навчання, яка відповідно дозволить значно інтенсифікувати навчальний процес, вибудовуючи при цьому самостійне навчання, індивідуальну навчальну траєкторію кожного здобувача освіти (Мельник, 2022).

Технологія ЗН має значущий педагогічно-методичний потенціал у пошуку ефективних шляхів викладання іноземних мов. Змішане навчання у процесі викладання АМ для студентів філологічних спеціальностей розглядається нами як цілеспрямована взаємодія викладача і здобувачів вищої філологічної освіти, що спрямована на формування англійськомовної професійно орієнтованої компетентності та досягнення сформульованих навчальних завдань з урахуванням специфіки філологічного знання, та яка передбачає поєднання ефективних аспектів традиційного навчання в аудиторії та технологій інтерактивного ДН, що ґрунтується на принципах самостійності та містить

значну частину матеріалу для самостійного навчання. Ідея високого потенціалу ЗН пов'язана не тільки з технологією та способом навчання, а його персоналізацією.

Слушною є думка експертів з педагогіки щодо необхідності використання сучасних цифрових ресурсів, якщо враховано основні психологічні принципи, різнобічні вияви сутності особистості, оскільки недоцільне й невиважене використання може зашкодити розвитку особистості та її здібностей (Жалдак, 2013, с.8). Розгляд особливостей цифрового покоління допоможе сконцентруватися на нових напрямках, яких слід дотримуватися в методиці викладання (Misiura, 2018). Для освітян, методистів, педагогів важливо розуміти відмінності такого покоління, їхні навчальні уподобання, щоб створити продуктивне навчальне середовище. Важливим кроком у вказаному дослідженні, вважаємо врахування індивідуальних особливостей студентів-філологів та трансформації їхніх когнітивних процесів як однієї з умов правильного використання ЗН.

Опишемо можливості реалізації ЗН у викладання АМ для студентів-філологів як представників цифрового покоління, оскільки кожне покоління має свої особливості, які відображають умови часового періоду, в якому воно зростало. Когнітивна сфера цифрового покоління суттєво відрізняється від представників старших поколінь. Студенти із «кліповим» мисленням важко сприймають великі за обсягом тексти / книжкові тексти, мають переважно образне мислення, віддають перевагу візуальному сприйняттю даних над вербальним, відчувають труднощі з самоконтролем. Узагальнивши результати педагогічних спостережень, когнітивні процеси студентів-філологів віддзеркалюють феномен кліпового мислення, який обов'язково необхідно враховувати у процесі викладання АМ.

Беремо до уваги, що сьогодні студентів важко зацікавити звичайними книжками. Вони пізнають світ через камеру смартфона чи планшета. Їм легше отримувати інформацію через експерименти і практичні завдання, а не через лекції і читання підручників (Mohr, 2017, с. 5). У англійськомовній літературі знаходимо факти про обмежений обсяг уваги цифрового покоління та схильність мозку до скорочення тривалості уваги. На занятті середня тривалість уваги студента становить від семи до десяти хвилин. Нинішні підлітки намагаються прочитати менше, ніж 20 % тексту, тому що хочуть якомога швидше перейти до суті. Саме тому вони віддають перевагу навчанню в Інтернеті перед використанням паперових матеріалів (Rothman, 2016). ДН з ІКТ впливають на формування творчого і модульно-рефлексивного мислення тих, хто навчається; комп'ютерна візуалізація навчальної інформації робить істотний вплив на формування уявлень, які займають центральне місце в образному мисленні, а образність подання тих або інших явищ і процесів у пам'яті студента збагачує сприйняття навчального матеріалу.

У психолого-педагогічному полі досліджень наголошується, що схильність сучасних студентів до багатозадачності має свої недоліки, а саме розпорошення уваги. Якщо викладач хоче, щоб студенти краще засвоювали інформацію, їй необхідно подавати невеликими порціями, а один вид діяльності можна швидко змінювати на інший, утримуючи увагу студентів (Sara, 2014, с. 27). В умовах ЗН у процесі викладання АМ навчальний матеріал необхідно поділяти на блоки, щоб максимально охопити зміст навчання у встановлений термін, розподіливши види діяльності на занятті під керівництвом викладача очно та в режимі ДН. Так, в ротаційній моделі ЗН протягом аудиторного заняття один набір завдань опрацьовується самостійно, другий – за допомогою викладача, третій – із використанням комп'ютерної техніки, четвертий – через роботу в мікрогрупах.

У ДН, яке сьогодні на практиці у чистому вигляді не використовується, натомість впроваджуються його елементи, утворюючи ефективний симбіоз форм ЗН, студенти звикли до віртуальної публічності та співпраці з іншими. Вони, як правило, надзвичайно добре вміють знаходити інформацію та маніпулювати нею. І, ймовірно, тому, що вони тяжіють до візуальних, а не друкованих засобів масової інформації, особливо вправні в аналізі візуальних даних і зображень. Каталізатором когнітивних процесів студентів-філологів виступає використання фільмів, аудіо кліпів, презентацій, слайд-шоу, щоб грати на сильних сторонах студентів і привертати їхню увагу, яка швидкоплинна.

До прикладу, предметом вивчення вибіркової дисципліни «Англомовний етикет: практика у спілкуванні» є практичні аспекти та дискурсивні способи реалізації комунікативних цілей відповідно до особливостей комунікативного контексту. Задля формування у студентів комплексних компетентностей розглядається одна з тем змістового модуля «Основні англійськомовні етикетні формули», аналізуються відповідні етикетні формули ввічливого переривання співрозмовника (сукупність спеціальних слів і висловів, а також правила, згідно з якими ці слова і вирази вживаються) у бажаній тональності з установленими правилами поведінки. Це супроводжується презентаціями та візуальними засобами, зокрема відео матеріалом <https://youtu.be/LAGLxkrsUxM>.

Оскільки візуальне сприйняття є домінуючим для більшості студентів, на дотекстовому етапі навчально-пізнавальної діяльності активно використовуються креолізовані тексти, фактура яких складається з двох неоднорідних частин: вербальної та невербальної. Усі схеми та зображень підкріплені професійними кейсами, підкреслюють логічні зв'язки між формулюваннями. Візуальні

образи запам'ятовуються надовго, сприймаються з максимальною швидкістю, створюють величезну кількість асоціацій. Яскрава, чітка, зрозуміла мова є пріоритетною (рис. 1).

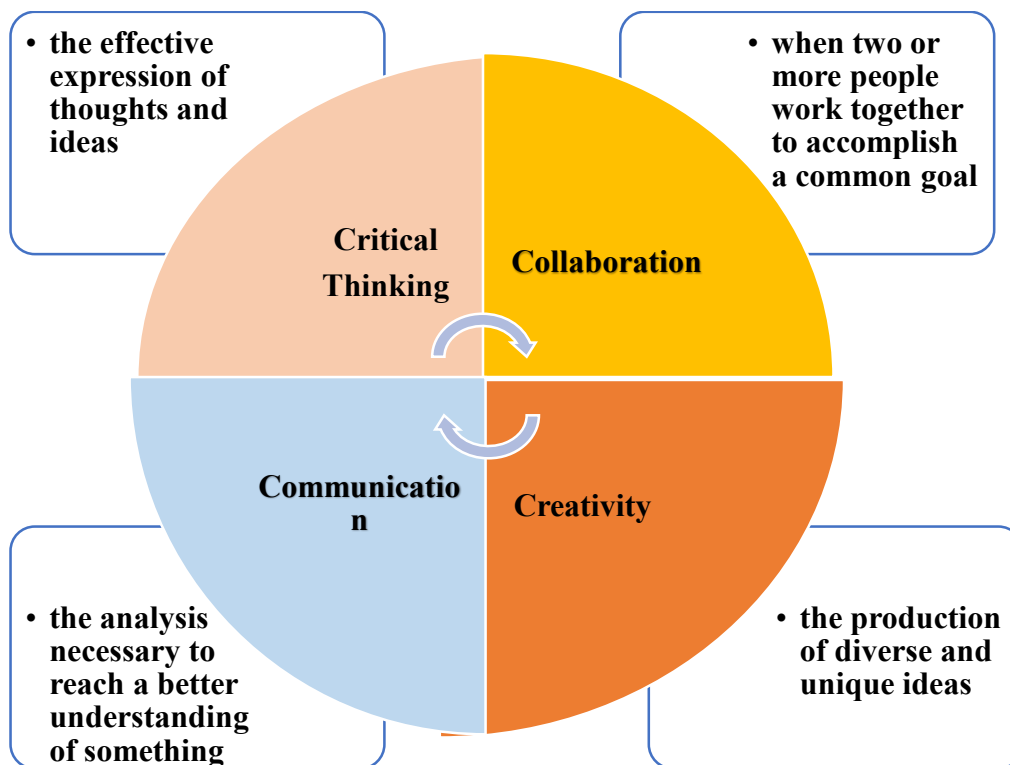

Рис. 1 Зразок креолізованого тексту

Протягом практичного заняття використовується мозковий штурм, дебати, форум, круглий стіл тощо, щоб залучити кожного студента до дискусії. До прикладу, *Look at the diagram and which of the 4 Cs skills is your strongest? Which do you find most challenging? How could you develop it more?* Такі запитання розвивають мовленнєві компетенції, допомагають мислити ширше, формулювати загальні судження та налаштовують на подальшу розмову. Звертаючи увагу на деталі, студенти долають «кліповість мислення» (Nomass, 2013) та удосконалюють концентрацію уваги.

Ураховуючи, що те, наскільки студенти концентрують увагу на виконанні завдання, варіюється з тим, що вимагає від них це завдання, дієвим інструментом когнітивних процесів учасників освітнього процесу у ЗН (до прикладу, під час вивчення курсу «Культура усного і писемного мовлення англійської мови» в КНЛУ) може бути виконання домашньої роботи не в письмовому вигляді, а шляхом фільмування процесу на відео. Як показує наш досвід, такі ініціативи сприймаються студентами вкрай позитивно, але усе залежить від того, наскільки таке завдання дозволяє студентам занурюватися у навчальний процес моделювання реальних професійних ситуацій та поведінки в них. Тому саме професійно орієнтовані комунікативні завдання надають студенту додаткову суб'єктність, посилюють його відповідальність не лише за моделювання конкретної квазіпрофесійної ситуації, а й розподілення уваги на її різні аспекти.

Дослідники (Sara, 2014; Tapscott, 2008) сходяться на тому, що нові медіа змінили моделі поведінки цифрового покоління, вплинули на деякі функції мозку та оцінюють багато з цих змін як позитивні. Зокрема, постійний мультимедійний досвід призводить до того, що свідомість студентів стає «гострішою». Обсяг оперативної пам'яті не збільшився (можливо, навіть зменшився), але збільшився обсяг технологічних знань, навичок і швидкість їх використання. Це дає їм змогу миттєво знаходити необхідну інформацію, «просіювати і сортувати» її, оцінювати і перетворювати на знання. Нинішні студенти з ентузіазмом ставляться до можливості відчувати себе в центрі уваги, публікувати результати власного навчання у віртуальних мережах (ютуб, телеграм, фейсбук).

Дослідження доводять, що використання цифрових технологій під час навчання АМ розвиває навички спілкування, розширює словниковий запас, підвищує ступінь розуміння тексту (Misiuga, 2018, с. 184-187). Використання ІКТ у традиційному навчанні із застосуванням елементів асинхронного й синхронного ДН практикується як елемент традиційного навчання. Це означає, що така співпраця є їхній природний стан. Студенти здатні швидко поширювати інформацію серед друзів, наслідувати приклад знаменитостей та перейматися думкою однолітків. Враховуючи ці особливості, робота в

групах допомагає підтримувати здорову атмосферу під час проведенні аудиторних занять і в самотійній роботі студентів, а вмотивовані лідери впливають на позитивну роботу всієї групи.

До прикладу, в умовах ЗН додаток Kahoot використовує освітні тенденції разом з гейміфікацією, залучає студентів та має зворотній зв'язок у синхронному часі. За його допомогою студенти можуть активно вивчати та детермінувати нові лексичні одиниці. Для участі у програмі Kahoot потрібен мобільний пристрій для запуску веб-сайту. Студенти можуть приєднатися до гри, ввівши згенерований ігровий код, мають змогу грати в індивідуальному або командному режимі.

Наведемо приклад використання цієї гри у процесі викладання АМ студентам КНЛУ спеціальності 014 Середня освіта (3 – 4 курсів першого (бакалаврського) та 1 курсу другого (магістерського) рівнів вищої освіти). Студентів було поділено на 3 групи, щоб вони могли легко взаємодіяти зі своїми одногрупниками в процесі навчання. Кожна група створила псевдонім, який згодом виводився на екрані. Було складено тест, що складався з 15 запитань, де необхідно було вибрати одне правильне визначення з чотирьох можливих. Правильна відповідь була показана відразу після того, як кожна група обирала варіант, що позначало, що студенти отримували негайний зворотній зв'язок і мали змогу порівняти свої відповіді з результатами Kahoot. Після цього студентам було запропоновано пояснити свій вибір та скласти власні визначення слів. Оскільки студенти працювали в парах, їм було легше і приємніше пояснювати детермінанти. Після завершення гри студентам ставилися запитання до теми «Verbal and non-verbal communication», у яких вони повинні були використати лексичні одиниці, вивчені під час попередньої роботи.

З метою виявлення поглядів студентів щодо застосування додатку Kahoot 30 з них було запропоновано анонімне анкетування, що включало сім закритих запитань: 1) додаток допомагає мені запам'ятати краще англійськомовну лексику; 2) бажав би використовувати додаток на майбутніх заняттях; 3) отримав більше задоволення від вивчення лексики за допомогою додатку, ніж за допомогою інших методів, котрі я використовував раніше; 4) гра мотивує мене вивчати нові слова; 5) вдячний за коригувальний зворотній зв'язок у додатку; 6) надаю перевагу працювати в парі або групі, а не наодинці; 7) використовувати додаток для перевірки словникового запасу було веселіше і менш стресово. Після тексту запитань пропонувалося віяло відповідей за п'ятибальною шкалою Лайкерта: «повністю згодний», «радіше так, ніж ні», «у чомусь так, у чомусь ні», «радіше ні, ніж так», «повністю незгодний».

Кількісний аналіз даних свідчить про те, що результати використання мобільного додатку для вивчення лексики виявилися такими ж позитивними, як і очікувалося. 65 % студентів сподобалося використання Kahoot у навчальному процесі та вони віддають перевагу використанню цієї технології над традиційним методом навчання. Педагогічні спостереження підтверджують той факт, що студенти відчують себе більш вмотивованими і стали активними учасниками в умовах конкуренції. Крім того, 40 % студентів стверджували, що використання Kahoot для перевірки знань лексики було більш цікавим і менш стресовим для них. Такий самий відсоток учасників оцінили можливість працювати в парах, якій вони надали більшу перевагу, ніж роботі наодинці. Цей факт був помітний, оскільки студенти почувалися більш комфортно та виглядали впевненіше після обговорення своїх ідей з одногрупниками. Можна стверджувати, що використання мобільного додатку допомогло студентам розвинути навички співпраці та позитивно вплинуло на їхню навчальну стратегію.

Більшість учасників опитування були задоволені його використанням, в той час як деякі інші мали протилежну думку. Оцінюючи варіант «Я дуже вдячний за коригуючий відгук додатку», 65 % студентів-філологів проявили нейтральну позицію та обрали відповідь «у чомусь так, у чомусь ні». Вони не знали, чи можуть оцінити коригуючий зворотній зв'язок мобільного додатку. До того ж, у того ж самого відсотку опитаних відсутня мотивація до запам'ятовування нових слів за допомогою додатку.

На основі результатів поточного оцінювання студентів та проведеного опитування можна висувати, що використання мобільних пристроїв (зокрема, додатку Kahoot) студентами філологічних спеціальностей на заняттях з АМ сприяє спільному навчанню, має позитивний вплив на результати їхньої успішності. Проте, результати свідчать, що студенти-філологи не задоволені коригувальним зворотнім зв'язком додатку, а 65 % студентів залишилися нейтральними, коли мова йде про оцінку мотивації, що спричиняє активне засвоєння нових слів.

На нашу думку, приналежність студентів філологічних спеціальностей до цифрового покоління не робить їх автоматично зацікавленими у використанні мобільних додатків у процесі вивчення АМ. Все ще залишається помітна кількість студентів, які віддають перевагу вивченню мови традиційними методами. Однак, опитування було зосереджено на невеликій групі студентів упродовж короткого періоду часу і подальші дослідження повинні розглянути ефективність елементів ДН в межах різних курсів і упродовж більш тривалого періоду часу. Окрім того, опитування студентів знову доводять, що вибір форми організації навчання залежить від специфіки організації і здійснення взаємодії в часі учасників навчального процесу.

Підсумовуючи сказане вище, можемо висновувати, викладання АМ студентам філологічних спеціальностей в умовах ЗН передбачає ідеї комп'ютерної візуалізації, фрагментарного подання

(невеликими порціями та блоками) навчального матеріалу з попереднім структуруванням та його поступовим поглибленням шляхом креолізованих текстів; застосування інтерактивних методів навчання, професійно орієнтованих комунікативних завдань, мобільних освітніх додатків.

У світлі компетентнісного підходу ЗН є найбільш перспективною формою викладання АМ, оскільки поєднує безпосереднє спілкування студентів з викладачем та один з одним з використанням ІКТ під час проведення аудиторних занять з метою організації самостійної роботи, а також для додаткового спілкування за допомогою електронних комунікаційних засобів. Відтак, питання не в тому, що треба «змішувати» чи поєднувати у викладанні АМ, а скоріше в тому, яке оптимальне співвідношення поєднання різних технологій навчання, форм і методів навчання під час викладання АМ студентам-філологам.

Перспективою подальших педагогічних розвідок є узагальнення ефективних моделей ЗН для формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності майбутніх викладачів англійської мови.

Список використаних джерел

- Жалдак, М. І. (2013). Використання комп'ютера в навчальному процесі має бути педагогічно виваженим. *Комп'ютер в школі та сім'ї*, 3, 3-12.
- Мельник, А. (2022). Особливості технології змішаного навчання у системі вищої освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Педагогіка*, 2, 24-31.
- Стратегія розвитку вищої освіти України на 2022-2032 роки*. Взято з <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
- Despite Popularity, Not Everyone Can Successfully Learn Through Online Courses*. Retrieved from <http://www.sciencedaily.com/releases/2008/02/080226113511.htm>.
- Misiura, Ya. Yu. (2018). Teaching English to generation Z. *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*, 61, 184-187.
- Mohr, K. A. (2017) Understanding Generation Z Students to Promote a Contemporary Learning Environment. *Journal on Empowering Teaching Excellence*, 84-94.
- Nomass, B. (2013). The impact of using technology in teaching English as a second language. *English Language and Literature Studies*, 3 (1), 111-116.
- Rothman, D. A (2016). *Tsunami of learners called Generation Z*. Retrieved from http://www.mdle.net/JoumaFA_Tsunami_of_Learners_Called_Generation_Z.pdf
- Sapa, A.V. (2014). Generation Z - generation of the GEF era. *Innovative Projects and Programs in Education*, 2, 24-30.
- Tapscott, D. (2008). *Grown Up Digital: How the Net Generation is Changing Your World*. New York: McGraw-Hill Companies.

References

- Zhaldak, M. I. (2013). Vykorystannia komp'utera v navchalnomu protsesi maie buty pedahohichno vyvazhenym [The use of the computer in the educational process should be pedagogically balanced]. *Komp'uter v shkoli ta sim'i* [Computer in school and family], 3, 3-12 [in Ukrainian].
- Melnyk, A. (2022). Osoblyvosti tekhnolohii zmishanoho navchannia u systemi vyshchoi osvity [Peculiarities of mixed learning technology in the higher education system]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Pedahohika* [Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Pedagogy], 2, 24-31 [in Ukrainian].
- Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy na 2022-2032 roky* [Strategy for the development of higher education of Ukraine for 2022-2032]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> [in Ukrainian].
- Despite Popularity, Not Everyone Can Successfully Learn Through Online Courses*. Retrieved from <http://www.sciencedaily.com/releases/2008/02/080226113511.htm>.
- Misiura, Ya. Yu. (2018). Teaching English to generation Z. *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*, 61, 184-187.
- Mohr, K. A. (2017) Understanding Generation Z Students to Promote a Contemporary Learning Environment. *Journal on Empowering Teaching Excellence*, 84-94.
- Nomass, B. (2013). The impact of using technology in teaching English as a second language. *English Language and Literature Studies*, 3 (1), 111-116.
- Rothman, D. A (2016). *Tsunami of learners called Generation Z*. Retrieved from http://www.mdle.net/JoumaFA_Tsunami_of_Learners_Called_Generation_Z.pdf
- Sapa, A.V. (2014). Generation Z - generation of the GEF era. *Innovative Projects and Programs in Education*, 2, 24-30.
- Tapscott, D. (2008). *Grown Up Digital: How the Net Generation is Changing Your World*. New York: McGraw-Hill Companies.

MELNYK A.

Kyiv National Linguistic University, Ukraine

BLENDING LEARNING IN TEACHING ENGLISH TO PHILOLOGY-SPECIALITY STUDENTS

The essence of the term «blended learning in the process of teaching English to philology-speciality students» is expressed and it is stated it is a purposeful interaction between the teacher and students of higher philological education, aiming at forming English-language professionally oriented competence, achieving the formulated educational tasks, taking into account the specifics of philological knowledge and involving a combination of effective aspects of traditional learning and interactive distance learning technologies, which is based on the principles of autonomy. The idea of blended learning (henceforth BL) high potential is associated not only with the technology and the way of learning, but also with its personalization. It has been postulated that teaching a foreign language in a BL setting involves the ideas of fragmentary presentation of learning material through computer visualization, creolized texts with the use of interactive teaching methods; presentation of educational material in small portions and blocks, each of which uses its own method and technical means, professionally oriented communication tasks. It has been inferred the woe is not what to «mix» in teaching English to students, but rather what is the optimal ratio of combining different teaching technologies, forms and methods.

Key words: *blended learning, philology-speciality students, the process of teaching English, digital generation*

Стаття надійшла до редакції 17.02.2023 р.

УДК 373.3.091.2:159.942

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2023.31.283370](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2023.31.283370)

ВАЛЕНТИНА МОВЧАН

ORCID ID: 0000-0002-6036-9657

ЛЮДМИЛА БІРЮК

ORCID ID: 0000-0003-4940-4228

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

У статті акцентується увага на необхідності і доцільності формування емоційного інтелекту молодших школярів на уроках літературного читання. Проаналізовано погляди на тлумачення поняття «емоційний інтелект», подано власне трактування поняття; наведено приклади використання методів і прийомів формування емоційного інтелекту на уроках літературного читання. Зазначено, що вчитель на уроках літературного читання допомагає сформувати емоційний складник у молодших школярів через художні образи та вдале використання отриманих знань у подальшому.

Ключові слова: *методи і прийоми формування емоційного інтелекту, молодші школярі, літературне читання, емоції, мислення, міжособистісний емоційний інтелект, внутрішньо-особистісний емоційний інтелект, емоційно-чуттєвий досвід*

Постановка проблеми. Ринок праці на сьогодні, потребує висококваліфікованих працівників, не лише з професійними знаннями та вміннями, а й з розвиненими м'якими навичками. Переконавання, лідерство, співпраця у команді, емоційний інтелект, міжособистісне спілкування та розуміння себе як особистості — уміння, що допомагають отримати бажані результати у будь-якій діяльності.

Емоційний інтелект передбачає розуміння, усвідомлення, аналіз та управління емоціями, мотивацією, поведінкою особистості та взаємодії з оточуючими. Освітня реформа «Нова українська школа» (далі НУШ) особливу увагу приділяє формуванню особистості молодшого школяра, який уміє формувати міжособистісні зв'язки. Емоційний інтелект дозволяє сформувати соціальні та комунікативні компетентності. У НУШ концентрується увага на навчанні учнів умінню ефективного спілкування з іншими, розуміння своїх емоцій та почуттів.